

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. An cæli sint compositi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

LIBER NONVS,

D E

Corpore naturali incorruptibili siue cœlesti.

TRACTATVS PRIMVS.

De Cœlorum essentia.

CAPVT PRIMVM.

An Cœlis sint compositi?

1. ORPVS incorruptibile, atque cœleste in genere sumptum à nobis semotissimum quidem est, in paucisque periculum sui permittit: idcirco non tot de eo, quot de his inferioribus sciri possunt: experientia enim sciens mater est, prolemque sibi similem parturit. Cœterum plura de eo probabiliter disseri, & nonnulla euidenter demonstrari possunt, in quibus astrologorum placitis, quoad eius fieri potest, me libenter addicam, cum cuius in sua arte credendum sit, vt Aristoteles & fecit, & consuluit. Affero ergo primò: probabile est, corpora cœlestia materia, & forma constare, ac substantialiter simplicia non esse: ita ex antiquis Philosophis Pythagoras, Democritus, Empedocles, Plato; & ex Theologis Thomas, Bonauentura, Capreolus, Hierneus, Suarez, Hurtado, alique plerique. Suadetur primò ex illo Sapientia 1. 1. *Omnipotens manus tua, qua creauit orbem terrarum ex materia inuisa.* Vbi nomine orbis terrarum materia constantis intelligi debere non solum terram, verum etiam cælum, totumque mundum corporeum docet August. lib. 1. de Genes. contra Manichæos cap. 5. ibi: *Prima ergo materia facta est confusa, & informis: unde omnia fierent, qua distincta, atque formata sunt: quod credo à Græcis chaos appellari: sic enim & alio loco legimus dictum in laudibus Dei: qui fecisti mundum de materia informi: quod aliqui codices habent de materia inuisa.* Suadetur secundò: quia cum homo cœlis longè perfectior à materia concretionem defecatus non sit, non conspicio, cur ea perfectio cœlis tribuenda sit, qua materiam excludant, & omnis compositionis essentialis expertes sint. Huic assertioni id difficultatem facessit non modicam, an cœlorum materia sit eiusdem speciei cum materia corporum sublunarium, vel potius diuersa. Sed enim supra lib. 2. huius operis tr. 5. cap. 2. & cap. 3. vtramque partem probabilem esse, & problematice defendi posse, multis ostendi: vt non sit opus in præsentem quidquam ibi disputatis adiciere.

2. Affero secundò: probabile est, cœlos esse corpora essentialiter simplicia, & quæ materia, & forma minime componantur: ita Auerroës, Aureolus, Durandus, Gabriel, Bassolis, & alij plures. Proba-

tur assertio, quia non repugnat corpus completum essentialiter simplex, vt lib. 3. tr. 2. per totum propugnari: verisimile igitur est, illud de facto existere: quemadmodum enim in ordine spirituum alij incompleti vt animi rationales, alij compleri, vt Angeli à Deo creati sunt: ita similiter in serie corporum alia incompleta, vt materia primæ: alia vero completa actu producta esse credendum: quæ quidem non alia, quàm cœlos posse esse conspicio. Affero tertio: cœli sunt continue compositi: ita omnes Doctores: & patet manifestè: quia tametsi corpori continuo, non composito conuenire possit motus rectus, at non motus circularis: quod enim circulariter, & in orbem mouetur, est in eodem loco adæquato: tantumque loca inadæquata mutat; quatenus nimirum quæuis eius pars est in diuerso loco ab eo, quem occupabat antea: quia tamen cuiuslibet altera in eodem succedit loco, ob id totum ex omnibus coalescens semper est in eodem spatio loci, eundemque locum totalem, siue adæquatum possidet. Porro cœli mouentur circulariter: quomodo ergo non consent partibus continuis inter se realiter distinctis? Atque hæcenus de cœlis mobilibus, & Emphyreo subiectis.

3. Affero quartò: probabile est, cælum emphyreum neque essentialiter, id est ex materia, & forma, neque integraliter, hoc est ex partibus continuis esse compositum. Hanc conclusionem statuimus supra lib. 3. tr. 1. c. 2. & tr. 2. c. 2. Suadetur autem: quia vt locis proxime indicatis ostensum est, nulla apparet repugnantia in corpore duplicis illius compositionis, nempe essentialis, & integralis experti: non est ergo, cur cælum emphyreum non sit eius conditionis, cum id eius perfectionem maxime per se commendat. Rursus: ideo cœli mobiles continue saltem, compositi sunt, quia mouentur, & circum nos irrequieto cursu properant: at cælum emphyreum immobile est, vt fatentur omnes, vtque inde constat, quod sit Beatorum sedes, & habitaculum, cui eius muneri quis non videat conuenire, vt non sit in perpetuo motu, sed potius stabile, & fixum? Denique non obstat in contrarium, quod dicitur Apocalyp. c. 21. *Et fundamenta muri ciuitatis omni lapide pretioso ornata: primum fundamentum iaspis, &c.* Hæc enim, & similia, etsi compositionem continuam, & integram sonent, hæc tamen accipienda esse nisi mystice, de variis scilicet virtutibus, & donis, docent ex nostris Alcasar, & Ribera, cæterique etiam interpretes, tum nostri, tum etiã exteri. Affero denique quintò: probabile est,

est, cælum æmphyreum esse compositum, cum integraliter, cum etiam essentialiter. Hæc assertio constat ex dictis supra in simili de cælis mobilibus.

CAPVT II.

An cæli à quatuor elementis formaliter, aut virtualiter sumptis specie differant.

4. Hoc estian cæli vel formas substantiales elementorum, vel certè eorum virtutes, nempe quatuor principes qualitates, calorem, frigiditatem, humiditatem, & siccitatem suo sibi iure vendicent. Peripatetici ferè omnes cum Aristotele partem affirmantem tuerentur; unde in proverbium abiit: *quinta essentia Peripateticorum*. Mouentur primò: quia cælum incorruptibile suo prè ingenio est, ut inferius ostendetur, & experientia ipsa testatissimum videtur: at si elementis formaliter sumptis constaret, quam hæc corruptibilia sunt, tam corruptioni obnoxium esset: quod si elementis virtualiter sumptis, id est, calore, & frigore, &c. constaret, cum hæc qualitates contrariæ sint: mutuamque interitum sibi moliantur, non possent corpora cælestia non corrumpi vel à seipsis inuicem, vel ab igne sibi contiguo. Mouentur secundò: omne corpus elementis formaliter, aut virtualiter sumptis constans in loco alicuius elementi esse postulat, eius videlicet, quod in eo prædominatur: sic lapis, in quo terra prædominatur, telluris centrum sibi vendicat; exhalationes verò, & vapores, in quibus aer regnat, huius locum petunt: liquores autem pari ratione aquæ sedem sibi præstituant: at cælum non petit locum ullius elementi, sed potius de se suprà omnia elementa eminet. Mouentur teritiò: quia cum cælum sit commune, & vniuersale agens, quo hæc inferiora, & sublunaria reguntur, & conseruantur, æquum fuit, ut ab iis non minus dignitate naturæ, quam loco dissideret: atque adeò nec eorum formas, nec eorum virtutes, sed potius alias longe altioris ordinis sibi vendicaret.

5. Cæterum plerique Philosophi ante Aristotelem, & non pauci Astronomi, ac sacræ Scripturæ interpretes negatiuam quæstionem partem amplectuntur. Primò: quia quidquid ex aliquo elemento procreatur, id qualitates primarias eius elementi sortitur, qua ratione mixta omnia sublunaria qualitates quatuor elementorum sibi vendicant; quia ex quatuor elementis oriunda sunt: at cælum ex aquis à Deo procreatum esse haud leuiter probari potest eo argumento, quod supra lib. 2. tract. 5. c. 3. ex Molina expendimus. Deinde quia id plerique Patres edocent, præsertim Theodoretus quæst. 11. in Genesim ibi: *Propterea appellatum est firmamentum, quod ex aqua, quæ prius fluxa, & liquabilis vehementissimè spissata, fortissimèque indurata, concretum fuerit. Et Beda in suo hexam ibi: in media aquarum firmatum esse constat syderum cælum, nec aliquid prohibet, ut de aquis factum esse credatur: qui enim cristallini lapidis, quanta firmitas, quæ sit perspicuitas, ac puritas, nonimus, quem de aquarum concretionem certum est, procreatum esse: quid obstat credi, quod idem dispositor in firmamento cæli substantiam solidarit aquarum.*

6. Mouentur secundò: quia firmamento, siue cælo syderum aquæ supernant, illudque in modum

globi circumfluunt; ac proinde cælum quoddam constituunt, cum nomine cæli nihil aliud intelligatur, quàm globus aliquis elementis eminentior, iisque vndique circumfusus: ergo iam cælum aliquod ab aqua non differt. Antecedens probari potest, & solet ex illo Genes. 1. cap. ibi: *fieri firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis*. Deinde quia id plerique Patres edocent, ac præsertim Iustinus Martyr respondens ad 93. quæstionem Orthodoxorum, ubi huius rei hanc rationem tradit inquit: *terga cæli recta aquis esse, secundum illud: qui regis aquis superiora eius: earum vero aquarum duplicem esse usum: alterum, ad immensum tot, tantorumque syderum ardorem, ne penitus omnia consumantur, sua refrigeratione mitigandum, atque temperandum: alterum, ut earum pondere dorsum cæli urgeatur, ac prematur deorsum, ne crebro, ac violento ventorum impulsu concussum huc illuc ageretur.*

7. Mouentur teritiò: quia raritas, & densitas sunt effectus primarum qualitarum: ignis enim, quia aère calidior, ideo eo rarior est: & aer, quia aqua humidior, ea etiam rarior est: è contrario vero terra, quia præ cæteris elementis frigiditatem cum siccitate in excellenti gradu coniunctam habet, ideo cæteris elementis densior est: aqua etiam ratione maioris frigiditatis aère, & igne densior est. Tum sic, ubi sunt effectus proprii primarum qualitarum, ibi primas qualitates reperiri necesse est: at in cælis sunt effectus primarum qualitarum, raritas nimirum, ac densitas: siquid cælum est diaphanum valde, ut ex superiorum lumine ad nos transmissione constat: more igitur aëris diaphani rarum existit. Deinde ad polum antarcticum conspiciuntur nocte suda quidam veluti hiatus; qui aliud non sunt, quam partes cæli rariores, quæ quia lucem adeo condensatam, ac reliquæ partes cæli magis densam non suscipiunt, ideo vacuitates quasdam, & foramina referunt.

8. Mouentur quartò: quia colores sunt effectus primarum qualitarum, & ex earum multiplici temperie, & commixtione multi, ac varij oriuntur: siquidem humiditas, & frigiditas candorem pariunt, ut in niue, ac lacte videre est: humiditas, & caliditas ruborem generant, ut in sanguine conspiciere est: siccitas, ac frigiditas atrum, obscurumque colorem efficiunt, ut in melancholia, ac terra sibi affinis cernere est: caliditas autem, & siccitas flauitatem inferunt, ut videre est in flauabili, melle, & auro. Tum sic, ubi sunt effectus primarum qualitarum, ibi etiam reperiri debent: at colores, quos primarum qualitarum effectus esse, nuper ostensum est, cælo insunt; cælum enim conspiciamus, conspici autem non posset, si suapte natura decolor esset.

9. Hæc in vtramque partem disputari assolent, quæ certè neutram sententiam demonstrant, alterutram tamen probabilem efficiunt. Quo circa vtramque sententiam problematice defendi; & ad vtriusque argumenta responderi posse censeo, & quidem consultius mihi visum est in materia longissime à nobis posita; & ut experientia, sic etiam scientia parum obuia nihil certi definire, quàm incerta pro certis, & obscura pro clavis diuendere. Ad primum ergo prioris sententiæ argumentum cap. 5. & 6. constabit. Ad secundum respondeo: quemadmodum quoduis corpus mixtum sublunare quatuor elementis virtualiter, aut formaliter sumptis constat, quin centrum quatuor